

Sprawozdanie

komisyi prawniczej o wniosku posła Michalskiego co do przypomnienia Rządowi, aby w myśl Najwyższego postanowienia z dnia 4. czerwca 1869 i całego ministerstwa z dnia 5. czerwca 1869 (Dz. u. kr. Nr. 24) wprowadzono jak najrychlej w urzędach kolei państwowej i pocztowych, tudzież c. k. żandarmeryi także w wewnętrznej służbie język polski jako urzędowy.

Wysoki Sejmie!

Komisyja prawnicza, mając sobie do opinii przekazany wniosek posła Michalskiego, aby wezwano ponownie c. k. Rząd. by po myśli Najwyższego postanowienia z dnia 4. czerwca 1869 i całego ministerstwa z dnia 5. czerwca 1869 (Dz. u. kr. Nr. 24) wprowadził jak najrychlej w urzędach kolei państwowej i pocztowych, tudzież c. k. żandarmeryi także w wewnętrznej służbie język polski jako urzędowy, — wzięła pod rozwagę, czy Najwyższemu postanowieniu z dnia 4. czerwca 1869 i całego ministerstwa staje się o tyle zadosyć, iżby z jednej strony postępowano w myśli i duchu rzeczonych postanowień, z drugiej strony czy i o ile bez uszczerbku dla celu, jaki sobie co do postępowania władz przepisy rzeczzone zakreśliły, dało się i w wewnętrznej służbie wprowadzić język polski jako urzędowy.

Owoż porównanie wyvodu wnioskodawcy i wniosku samego z §. 1. uajwyższego postanowienia przekonuje, że władze i urzędy podwładne ministerstwu spraw wewnętrznych, skarbu, handlu i rolnictwa, tudzież obrony krajowej i bezpieczeństwa publicznego, dalej krajowa Rada szkolna i Sądy używać będą tak w służbie wewnętrznej, jakoteż w korespondencyi z rządowemi niewojskowemi władzami, urzędami i sądami w kraju języka polskiego.

Skądby wynikało niewątpliwie, że w ogóle władze kolejowe i pocztowe — prócz wewnętrznego zarządu i manipulacyi i korespondencyi z swymi urzędami i organami (§. 4 ustęp 2) — winny urzędować w języku polskim, jako ministerstwu handlu podwładne (§. 1); żandarmerya zaś, jako ministerstwu obrony krajowej podwładna i jako organ bezpieczeństwa publicznego, winna z wyjątkiem korespondencyi z swoją władzą wojskową, z wszystkimi innemi władzami, a mianowicie administracyjnymi i sądowemi, tudzież prokuratoryą (§. 2) korespondować w języku polskim.

Co gdy się nie dzieje, owszem z ujmą dla powagi nawet instytucyi korpusu tak doborowego, jak żandarmerya, który w doniesieniach i świadectwach języka niemieckiego używa, — mimo, że jako żandarmerya krajowa język polski biegle posiadać winna i faktycznie lepiej posiada, aniżeli niemiecki, w którym to ostatnim raporta jej bardzo chromieją i wielkie niepopra-

wności wyrażenia się spostrzedz się dają, co więcej, w ustnem przesłuchaniu przed sądem w języku krajowym żandarmi częstokroć całkiem inaczej zeznają, aniżeli w doniesieniach niemieckich, co przypisać należy widocznie m nięjszej znajomości języka niemieckiego, komisya prawnicza wnosi :

Wysoki Sejm raczy uchwalić :

Sejm Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem wzywa c. k. Rząd, aby się do Najwyższego postanowienia z dnia 4. czerwca 1869 i całego ministerstwa z dnia 5. czerwca 1869 (Dz. u. kr. Nr. 24) po myśli i duchu tych rozporządzeń ściśle i bez uchylania się od tych postanowień stósował.

Lwów dnia 30. stycznia 1895.

Przewodniczący :

Zoll w. r.

Sprawozdawca :

Weigel w. r.